

viesti

HELSINGIN DIAKONISSALAITOKSESTA

2
2014

Jussi Förbom
penkoo piilossa
olevaa valtaa

Avopalveluista
apua ajoissa

AIKUISOPISKELIJA
TAPIO KOSONEN:

“En vähästä
hätkähdä”

Viesti Helsingin Diakonissalaitoksesta – 120 vuotta heikoimman puolella.

Huoneentaulu

**Oma asunto, yhteisön tuki
ja mielekäs tekeminen
lisäävät tutkitusti ihmisen
onnellisuutta.**

**Helsingin Diakonissalaitos
rakentaa jokaiselle
ihmisarvoista huomista.**

120. vuosikerta

Päätoimittaja
Markku Niskanen
p. 050 306 8634
markku.niskanen@hdl.fi

Julkaisija
Helsingin Diakonissalaitos
p. 09 77 501
Alppikatu 2
00530 Helsinki

**Tilaukset ja
osoitteenmuutokset**
Helsingin Diakonissalaitos
Neuvontapalvelut p. 09 77 501
info@hdl.fi

Toimituskunta
Olli Holmström, Mika Mäkinen,
Markku Niskanen, Karin
Strandberg ja Teija Vikman

Toimitus
Alma 360, p. 010 665 102
etunimi.sukunimi@alma360.fi
Tuottaja Virve Airola
Toimitussihteeri Kati Särkelä
AD Liisa Seppo
Tuotanto-AD Katri Nietosjärvi
Kuvatoimittaja
Minna Kurjenluoma

Repro
Aste Helsinki Oy

Painopaikka
SP-Paino Oy, 2014

ISSN-L 1235-1024
ISSN 1235-1024 (Painettu)
ISSN 2323-5845 (Verkkójulkaisu)

Kannen kuva
Anni Koponen

viesti

Helsingin Diakonissalaitoksesta

2
2014

8 Korkki kiinni

Avopalvelut yleistyvät laitoshoidon hyvänä vaihtoehtona. Johan sai Kääntöpiiristä apua alkoholiongelmaansa.

- 4 **Pääkirjoitus** Olli Holmström
- 5 **Päivyri**
Asumispalvelut uusiutuu,
Diakoniaopisto tähtää huipulle
uuden rehtorin johdolla
- 14 **Etsivän nuorisotyön mallista
tehdään käsikirja**
- 16 **Motivaatio kohdallaan
opiskelevilla aikuisilla**
- 19 **Kolumni** Heikki Hiilamo
- 20 **Päihdetyötä yhteisvoimin**
- 21 **Tanssiva taidekuuri
Kontulan D-Asemalla**
- 22 **Hoitamattomuuden hinta**
- 28 **Svensk resumé**
- 29 **Karinin kynästä
Ur Karins Penna**
- 30 **Ajassa**

24

Jussi Förbom on ihmis-
oikeuksien ammattilainen

PÄÄKIRJOITUS

Tulkoon SoTe!

Uusien sosiaali- ja terveystalvuluista vastaavien toiminta alkaa 1.1.2017. Vaikka kehyspäätos on nyt tehty, paljon on vielä ilmassa. Rinnekodin johtaja Markku Niemelä heitti äskettäin eteeni havahduttavan laskelman: 500 työpäivän aikana olisi kaikki saatava kuntoon sitä varten! Töitä on vielä paljon. Paljon on myös puolustettavaa. Alla Helsingin Diakonissalaitoksen tiivistelmä puolustettavista asioista:

1. Sosiaali- ja terveystalvuluja uudistettaessa sosiaalipalvelujen uudistus ei saa jäädä terveydenhuollon uudistuksen jalkoihin. Terveydenhuollon uudistus on saanut tähänastisessa keskustelussa lähes kaiken huomion kenties ehkä siksi, että muutos sillä puolella koskettaa samanaikaisesti koko kansaa.
2. Erityisryhmien palvelut on turvattava ja tuotettava tehokkaasti. Muutoin 10 prosenttia väestöstä kuluttaa leijonanosan resursseista.
3. Helsingin Diakonissalaitos osaa tuottaa tehokkaita, integroituja hybridipalveluja erityisryhmille. Niiden toimivuudesta on vahvaa näyttöä. Ne voivat toimia laajemmillekin asiakasryhmille.
4. Sosiaali- ja terveystalvuluja uudistettaessa on järjestäjän ja tuottajan roolit erotettava. Vastuunjako on kerta kaikkiaan tehtävä näkyväksi, jotta vaikuttavuus voidaan turvata!
5. Yhteiskunnallisen yrittämisen toimintamalli on kestävä ja eettinen. Se ei korvaa, vaan täydentää julkista palvelutuotantoa. Me emme ensisijaisesti tarjoa vaihtoehtoa hyvinvointiyhteiskunnalle. Me tarjoamme sille uusia käyttökelvopaisia malleja.

Rakennetaan yhdessä ihmisarvoinen huominen!

Olli Holmström

Helsingin Diakonissalaitoksen johtaja

LAURA OJA

Alppikadulla elävöitetään korttelipihaa asukkaiden ajatuksin. Kuvassa Pasi Kammonen (vas.) ja Pikkis Ollikainen vaihtamassa ajatuksia.

IN MEMORIAM

Diakonissa
Hilkka Eerikäinen
s. 16.8.1934
k. 30.3.2014

Sisar Hilkka vihittiin diakonissaksi 1958. Valmistumisensa jälkeen hän oli muutaman vuoden kuurojen työssä ja lyhyen jakson Koskelan sairaskodissa. Vuodesta 1964 hän palveli Diakonissalaitoksen sairaalassa kirurgisilla osastoilla, suurimman osan ajasta osastonhoitajana, kunnes vuonna 1994 jäi eläkkeelle.

Sisar Hilkka palveli Helsingin Diakonissalaitosta lähes 30 vuotta.

LAURA OJA

Hyviä ajatuksia pihapiiriin

Noin vuosi sitten Alppikadun korttelin sisäpihalla kaatunut puu sai kulttuurin ja liikunnan tuottaja **Anssi Pirttinevan** ajattelemaan sekä puun että pihan hyödyntämismahdollisuuksia. Kehkeytyi ajatus luoda pihalle jotain uutta ja pysyvää, jota asukkaat itse pääsisivät luomaan ja toteuttamaan.

Ympäristötaiteilijat **Elim Erikson** ja **Anna Jussilainen** ohjasivat viikoittaisia työpajoja, joissa kerättiin hyviä sanoja ja ajatuksia: ”Elä-

män päätöksestä älä hellitä.” ”Elämä ja kasvu sallittu... ja jopa suotavaa.”

Oman talon asukkaiden lisäksi työhön osallistui vertais- ja vapaaehtoistoimijoita. Kaikkiaan mukana oli 30–40 ihmistä.

– Tavoitteena on saada ulkoalue näkyväksi ja haltuun, niin että se muuttuisi edes väliaikaisesti kohtaamis-, ajanvietto- ja keskustelupaikaksi. Kevään ja kesän aikana järjestämme pihapiirissä useita tapahtumia, Pirttineva tiivistää.

LAURA OJA

Huomio romanilasten hyvinvointiin

Kansainvälistä romanipäivää vietettiin tiistaina 8.4. Helsingin Diakonissalaitoksen päiväkeskus Hirundo järjesti päivän kunniaksi keskuksen lapsille iltapäivän leikki- luolassa Helsingin Hakaniemessä.

Hirundo haluaa nostaa tietoisuuteen liikkuvan väestön lasten oikeudet ja perheiden hyvinvoinnin.

– Romanilapset ja -perheet kohtaavat syvää syrjintää, eriarvoisuutta ja köyhyyttä Itä-Euroopassa, toteaa hankekoordinaattori **Anca Enache** Helsingin Diakonissalaitokselta.

– Heidän arkensa Suomessa liittyy suoraan näihin ilmiöihin, ja siksi kerjäämisestä on tullut romaneille yksi elinkeino. Romanilasten köyhyys ja syrjintä estävät lasten perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen. Näin syrjintä jatkuu seuraaville sukupolville.

Suuri osa Suomeen saapuvista romaneista on lähtöisin Itä-Romaniasta Valea Seacan kylästä. Helsingin Diakonissalaitos ja Helsingin seurakunnat aloittavat siellä kummikylähankkeen, jonka tavoitteena on parantaa romanien elinoloja. Erityisesti tukea annetaan kaikkein

heikoimmassa asemassa oleville: naisille ja lapsille.

Diakonissalaitoksen yhdessä Helsingin kaupungin ja Helsingin seurakuntayhtymän kanssa ylläpitämä päiväkeskus Hirundo on tarkoitettu liikkuvalla väestöllä. Asiakkaat ovat pääsääntöisesti itäisen Euroopan romaneja. Hirundossa voi käydä peseytymässä tai syömässä omia ruokiaan, pestä pyykkiä ja käyttää internetiä. Diakonissalaitoksen ylläpitämä Erityispäiväkeskus Kaarlo puolestaan toteuttaa ja kehittää erityisesti suomalaisille romaneille suunnattuja sosiaalipalveluja pääkaupunkiseudulla.

Tänä vuonna ensimmäistä kertaa kalenterista löytyvän päivän tarkoitus on nostaa esiin romaniväestön asemaan ja romanipolitiikkaan liittyviä kysymyksiä sekä lisätä tietoisuutta romaneista ja romanikulttuurista.

Asumispalveluille uusi yksikkö

Helsingin Diakonissalaitoksen asumispalveluissa uudistetaan organisaatiota ja yksikkörakenteita. Kaikkiaan 30 Sanervakodin asukasta muutti toukokuun alussa Alppikadulle Elim-rakennukseen perustettuun uuteen yksikköön, Saarnitupaan. Palvelun sisältö säilyy ennallaan. Uutena yksikönjohtajana aloitti **Kimmo Hannus**.

Myllypuron Sanervan kahteen kerrokseen jää pääosin muistisairaita asiakkaita. Vapautuvat tilat kunnostetaan muuhun asumispalvelukäyttöön. Yhtenä vaihtoehtona on mielenterveyskun-

toutujien palveluasuminen. Se tarjoaisi mahdollisuuden uusiin avauksiin sekä tilaisuuden laajentaa ja syventää osamista asumispalveluissa. Sanervakodin yksikönjohtajana jatkaa **Heli Alkila**.

– Mielenterveysasiakkaiden asumisyksikkö avaisi mahdollisuuden laajentua uudelle sektorille. Sanervakodin olemassa oleva toiminta taas tulee tähtäämään entistä enemmän kuntouttamiseen. Toiminnassa korostuvat yhteisöllisyys sekä dialogisuus, kertoo palvelualuejohtaja **Tapio Tähtinen**.

– Kehityssuuntana on, että osaamista voidaan hyödyntää yli palvelualueiden rajojen. Esimerkiksi asumispalveluyksiköiden toiminnassa pyritään hyödyntämään päihde- ja mielenterveystyönpalveluiden osaamista. Tähtinen avaa tulevaisuuden tavoitteita.

Lisäksi niin kutsutun hajautetun asumisen palvelu tarjoaa yksittäisiä asuntoja eri puolilla Helsinkiä sekä asunnottomille että mielenterveysasiakkaille. Tavoitteena on kasvattaa palvelua noin 40–50 asuntoon.

LAURA OJA

Diakoniaopiston uudet tuulet

– Huippujuttu ja valtava vaikuttamis- mahdollisuus, luonnehtii huhtikuussa Diakonissalaitoksen koulutuspalvelujen johtajana ja Helsingin Diakoniaopiston rehtorina aloittanut **Marja Pentikäinen** työtään. – Koulutuspalvelujen merkitys on valtava, ja lähtöasetelmamme on hyvä: opiskelijoita hakee meille todella paljon.

Rehtorin tavoitteena on luotsata Diakoniaopisto Suomen huipuksi, joka näkyy ja kuuluu – yhdessä Diakonissalaitoksen säätiön kanssa.

Diakoniaopiston profiili muuttuu, kuten moni muukin asia toisen asteen koulutuksen kentässä. – Meillä on paljon erityisryhmiä, kuten maahanmuuttajat tai syrjäytymisuhan alla olevat. Muistutin siitä, kun olin mui-

den kutsuttujen joukossa kuultavana opetusministeriössä.

Lain ja rahoitusjärjestelmän uudistukset tarkoittavat rajusti pienevää rahamäärää ja tulosoajasta. Toimijoita vähennetään ja yhdistetään. Rahoitusperusteena ovat laatu ja valmistuneiden tai opinnot läpäisseiden määrä. – Uudistus on suurin kymmeneen vuosiin, mutta Diakoniaopiston 150-vuotisessa historiassa se on pieni. Täällä on tultu paljon läpi.

VTT Marja Pentikäinen toimi aikaisemmin Diakonia-ammattikorkeakoulun osaamisalueen johtajana, minkä lisäksi hän on tehnyt yli kymmenen vuotta lastensuojelutyötä ja toiminut yli 17 vuotta maahanmuuttajien parissa.

” vapaa sana

Lasten köyhyyden nujertaminen vaatii oikeita poliittisia ratkaisuja, jotka parantavat lasten tilannetta välittömästi ja pitkäkestoisesti. Hyviä poliittisia valintoja voivat tehdä niin rikkaat kuin köyhätkin maat. Kaikkien maiden vastuulla on tukea vanhempia, joilla ei ole varaa tarjota lapsilleen riittävää elintasoa, erityisesti ruokaa, vaatteita ja asumista.

Hanna Markkula-Kivisilta
pääsihteeri

Pelastakaa Lapset -järjestön raportin mukaan köyhyys ja sosiaalinen syrjäytyminen uhkaavat lähes 27 miljoonaa lasta Euroopassa.

HISTORIA ELÄÄ

Pastori **C. G. Olsoni** oli ensimmäinen Diakonissalaitokselle valittu johtaja. Häntä ennen johtajan tehtäviä hoiti johtokunnan puheenjohtaja. Uuden johtajan tehtävänä oli murtaa ne muurit, joiden takana laitos oli elänyt 30 vuotta. Tätä varten hän aloitti muun muassa oman lehden, nykyisen Viesti-lehden, julkaisemisen 1894. Olsoni toimi johtajana 1893–1899. Hänen jälkeensä johtajia on ollut kahdeksan, kaikki koulutukseltaan pappeja.

Jaana af Hällström

HELSINGIN DIAKONISSALAITOKSEN MUSEO

KORKKI KIINNI

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenne muuttuu, ja avopalvelujen määrä kasvaa. Ammatillaiset kokevat monet avopalvelut laitoshoidtoa paremmaksi vaihtoehdoksi – niiden avulla ongelmiin päästään puuttumaan entistä varhaisemmassa vaiheessa.

Teksti Tiia Lappalainen Kuvat Laura Oja

Aluksi se oli drinkki töiden jälkeen. Pian drinkki muuttui kahdeksi, ja vuosien kuluessa alkoholi hiipi myös päiväsaikaan. **Johan** koki 1990-luvun laman rankimman kautta. Perheyritys meni konkurssiin, uusi yritys kaatui yhtiökumppanin rumaan temppuun.

– Täytin 50 vuotta, olin työtön entinen yrittäjä ja toimitusjohtaja. Töiden suhteen tilanne oli aika epätoivoinen, Johan kertoo.

Hän ei kuitenkaan lannistunut, vaan meni töihin muurarin apupojaksi. Silti yritysmaailmassa epäonnistuminen ja apupoikana toimiminen söivät miestä. Itsesääliin ja pahaan oloon Johanille tuli tavaksi ottaa drinkki työpäivän jälkeen.

Vuosien kuluessa alkoholi hiipi elämään vähän huomaamatta. Johan alkoi piilotella pulloja perheeltään ja aikatauluttaa juomistaan. Työ oli vaihtunut provisiopohjaiseksi myyntityöksi, jonka pystyi hoitamaan kotikonttorilta.

Se mahdollisti sen, että kun uusi työpäivä alkoi, Johan avasi pullon, teki töitä ja sulki korkin viimeistään alkuiltapäivästä, jolloin hän olisi selvänä, kun perhe tulisi kotiin.

Koska Johan pystyi lopettamaan juomisen muutaman tunnin jälkeen, hän ajatteli, että alkoholin käyttö on omassa hallinnassa. Niin asia ei tietenkään enää ollut. Se valkeni Johanille viimeistään, kun hän jäi viidennen kerran juomisesta ja piilopulloistaan kiinni. Perhe oli jo kyllästynyt isän juomiseen.

– En sisäistänyt sairauttani, koska ajattelin, että juomiseni oli hallittua. Jossain vaiheessa sain kuitenkin ahaa-elämyksen, että jotain kai on vinossa, kun juominen piti aloittaa pakonomaaisesti uudelleen ja uudelleen, vaikka pystyinkin sen hetkellisesti lopettamaan, Johan kertoo.

VERTAISTUESTA JA KESKUSTELUSTA VOIMAA

Puolitoista vuotta sitten joulukuussa Johan päätti laittaa korkin kiinni ja hakea apua. Katkolle laitokseen hän ei kuitenkaan kokenut kuuluvansa, vaikka perheen mielestä se olisi ollut paras vaihtoehto.

Johan marssi A-klinikalle, josta hänet ohjattiin Helsingin Diakonissalaitoksen Kääntöpiiriin. Kääntöpiiri on ryhmämuotoinen, neljä viikkoa kestävä intensiivinen avokuntoutuspalvelu. Se on suunnattu erityisesti päihdeongelmansa kanssa varhaisessa vaiheessa oleville ja niille, jotka haluavat vähentää päihteenkäyttöään. Ryhmä kokoontuu kolme kertaa viikossa iltaisin, eli työssäkäyvät voivat osallistua kuntoutukseen.

– Aloitin Kääntöpiirissä tammikuun lopulla ja tunsin heti olevani oikeassa paikassa, Johan kertoo.

Erytisen hyväksi hän koki ryhmässä käydyt keskustelut ja sen, että myös toisten puheita sai kommentoida.

– Siellä oli helppo kertoa tuntemuksiaan ja koke-

muksiaan samoja asioita kokeneille. Aiheet, joista keskustelimme, olivat kiinnostavia. Asiakkaita oli laidasta laitaan, professoreita ja yksinhuoltajia. En enää tuntenut olevani se ainoa, jolla on ongelma. Se tuntui lohduttavalta.

Tärkeää oli myös se, että paikalla olijat olivat motivoituneita ja mukana omasta tahdostaan.

Johan kävi myös AA:ssa – ja käy edelleen silloin tällöin – mutta sieltä puuttui keskustelu, joka oli Johanille erityisen tärkeä.

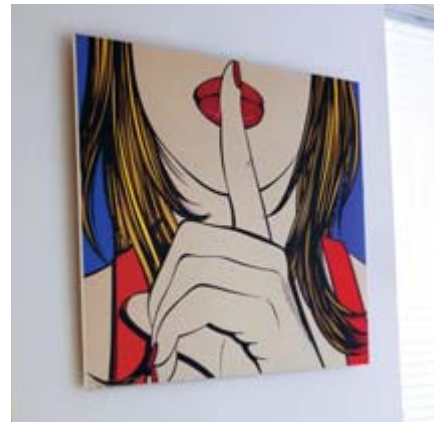
– On tärkeää, että erilaisille ihmisille on tarjolla erilaisia ratkaisuja, Johan sanoo.

Hänelle Kääntöpiiri oli ratkaiseva palvelu oman lopettamispäätöksen ylläpitämisessä. Sen ja AA-kokoontumisten lisäksi hän on käynyt psykoterapiassa. Raittiina Johan on ollut nyt puolitoista vuotta.

Enää hän ei haaveile siitä, että voisi vielä joskus juoda lasillisen tai kaksi. Jos hän joskus kykenee kohtuukäyttöön, se olisi hienoa. Mutta oikeastaan sillä ei ole Johanille enää merkitystä. Alkoholin jättämä aukko arjessa on nyt täytetty muilla asioilla.

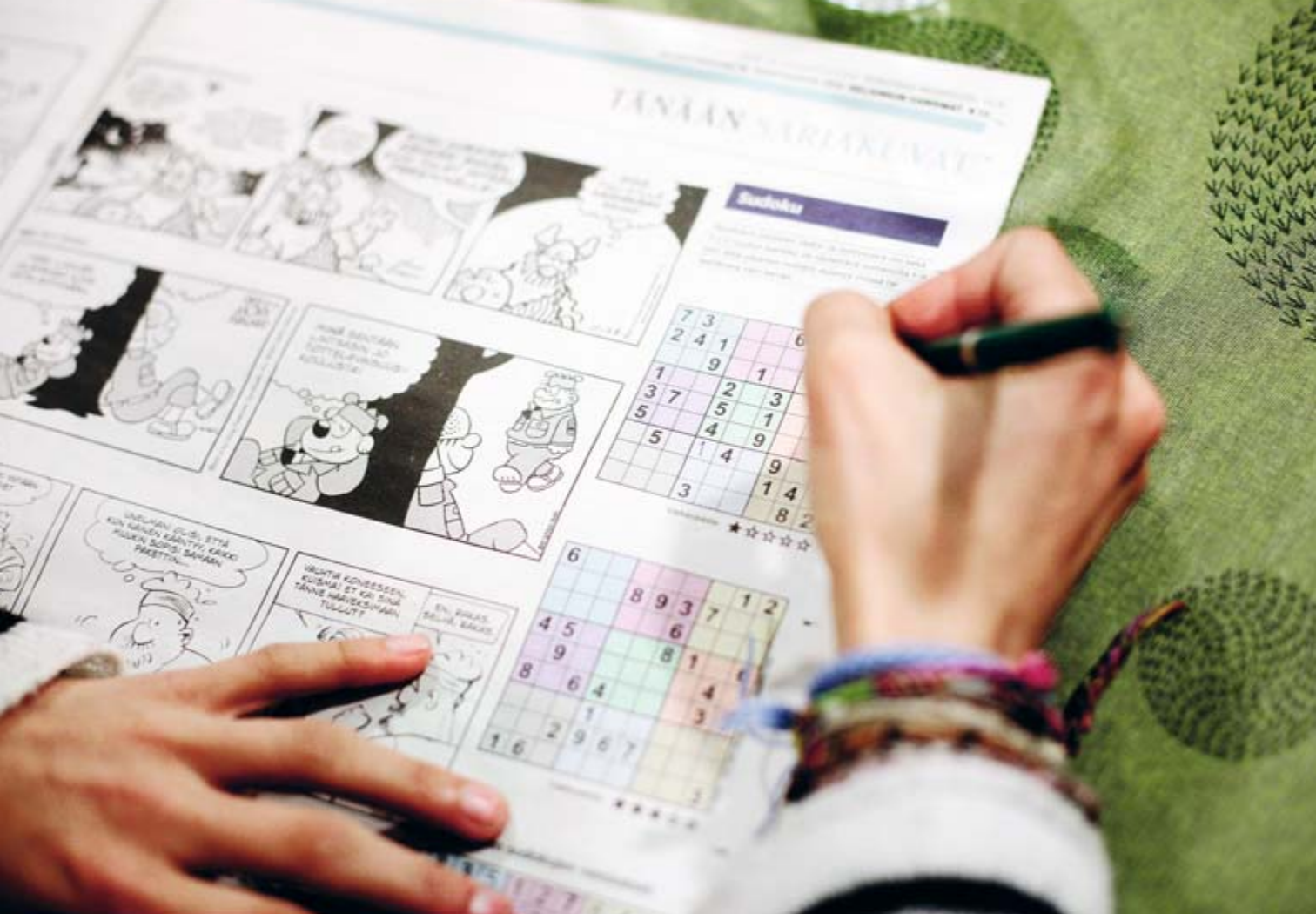

Marja-Liisa Olli

Tunsin heti
olevani
oikeassa
paikassa.

Johan

YHTEISTYÖTÄ KILPAILUN SIJAAN

Sosiaali- ja terveydenhuollossa ollaan siirtymässä yhä enemmän raskaammista laitoshoitopalveluista avohoitopalveluihin. Kustannuspaineet ja kestävyysvaje pakottavat valtion, kunnat ja palvelujen tuottajat pohtimaan, miten palvelut voidaan tuottaa tehokkaasti paitsi euroissa myös ihmisen kannalta.

Ennaltaehkäisyn ja varhaisen vaiheen palvelujen rooli korostuu tulevaisuudessa. Avopalveluilla ongelmiin päästään puuttumaan aiemmin, ja hoidossa otetaan huomioon myös normaali arkielämä. Siitä huolimatta tulevaisuudessakin tarvitaan laitoshoidoa.

– Avopalvelut toimivat ikään kuin nivelvaiheen palveluna laitoshoidon ja polikliinisen toiminnan välimaastossa, mutta myös toisinpäin. Jos polikliininen hoito ei riitä, tiiviimpi avopalvelu voi auttaa, Helsingin Diakonissalaitoksen päihde- ja mielenterveyshuollon vastualuejohtaja **Sari Nyberg** sanoo.

Diakonissalaitoksen päihde- ja mielenterveyshuollon projektipäällikkö **Petteri Saarinen** muistuttaa, että avopalvelut voivat tarjota laitoshoidon rinnalle uusia, yksilöllisempiä mahdollisuuksia erilaisten pienempien ja isompienkin ongelmien hoitoon.

– Päihdepuolella avopalveluissa ollaan vielä lapsen kengissä, mutta palvelut kehittyvät koko ajan.

Avopalveluiden voima ja hyöty on siinä, että ne pureutuvat laitoshoidon paremmin asiakkaan arkeen. Päihdeettömyys tuodaan ympäristöön, jossa ihminen elämäänsä elää. Laitoshoidossa tämä puoli jää usein

paitsioon, koska asiakas palaa samaan ympäristöön josta lähti.

Avopalveluissa ensisijaista on asiakkaan oma motivaatio sekä kyky sitoutua hoitosuunnitelmaan.

– Niille, jotka eivät kykene sitoutumaan hoitoon, avopalvelut eivät sovi, Nyberg sanoo.

Jotta eri ihmisille löydetään sopivat ja parhaat palvelut, on verkostoituminen, kommunikointi ja kehitystyö eri toimijoiden – tilaajan, eri palvelujen tuottajien ja järjestöjen välillä – äärimmäisen tärkeää.

– Tärkeää on, ettei asiakas tipu hoitoketjusta.

Yhteistyön on oltava suunnitelmallista jokaisen toimijan taholla, Nyberg sanoo.

Yhteistyön merkitystä korostaa myös Diakonissalaitoksen päihdehoidon avokuntoutusosastolla työskentelevä sosionomi **Marja-Liisa Olli**.

– Meidän pitäisi kehittää palveluja yhdessä sen sijaan, että kilpailemme keskenämme. Pitäisi verkostoitua ihan oikeasti, Olli patistaa.

Yhteistyön ja rehellisen vuoropuhelun lisäämiseksi avopalveluissa kaivattaisiin lisää aikaa.

– Kuntoutusajat ovat hirveän lyhyitä. Kaksi viikkoa tai kuukausi on yleensä vasta avaus, Olli sanoo.

Vaikka monilla sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisella on vielä ennakkoluuloja erityisesti päihdehoidon avopalveluita kohtaan, Ollin mielestä niiden lisääminen on hyvä asia.

– Ihmisille on tärkeää päästä yöksi kotiin.

Nybergin mukaan avopalvelun hoitoajat on

Petteri Saarinen muistuttaa, että avopalvelut voivat tarjota laitoshoidon rinnalle uusia, yksilöllisempiä mahdollisuuksia.

määritelty sopimuksissa, mutta pidemmästä hoitotarpeesta neuvotellaan yhdessä lähettävän tahon kanssa. Uusi palvelurakenne on vasta muotoutumassa, joten monet avopalvelut ovat kehitysvaiheessa.

– Mekin olemme avopalvelujen tuottajana aika alkuvaiheessa, mutta erittäin motivoituneita kehittämään niitä yhteistyössä tilaajien ja muiden toimijoiden kanssa.

MOBIILISSA ON TULEVAISUUS

Uusissa avopalveluissa oma roolinsa on erilaisilla mobiili- ja nettisovelluksilla, joilla voidaan päästä käsiksi nimenomaan varhaisen vaiheen ongelmiin.

Diakonissalaitos kehittää yhdessä Aalto-yliopiston kanssa mobiilisovellusta niille, joiden päihdeongelma ei ole vielä päässyt kehkeytymään kovin suureksi.

– Sovellus auttaa ihmisiä tekemään itselleen näkyväksi, minkä verran he käyttävät alkoholia. Yhä suu-remmalla osalla suomalaisista on älypuhelin, joten ajattelimme, olisiko järkeä tuoda heille sovellus tällaisen taskussa tai suorastaan iholla kulkevan kanavan kautta, Aalto-yliopiston tietotekniikan laitoksen professori **Marko Nieminen** kertoo.

Sovelluksen kehitystyö on kesken, mutta jonkinlainen testausversio saadaan julki toukokuussa.

Niemisen mukaan erilaisten internet- ja mobiilisovellusten merkitys hyvinvointi- ja terveystalveissa kasvaa tulevaisuudessa.

– Jatkuvasti mukana kulkevat anturit ja sensorit

mahdollistavat ihan uudenlaisen tarkkuustason tiedonkeruussa ihmisten elämisestä ja olemisesta, Nieminen sanoo.

Asiassa on myös varjopuolensa ja Orwellinkin visioita hurjempia vaaroja. Siksi Niemisen mukaan tarvittaisiin kunnolliset pelisäännöt.

– Kyse on siitä, miten tietoa käytetään. Sopiva regulaatio on tärkeää, jotta ihmistä itseään hyödyttävät sovellukset tulevat ylipäänsä mahdollisiksi.

Paikannustiedon ja erilaisten tunnistussovellusten kautta ihmisen voisi esimerkiksi seurata vattomasti ja ilman tietojen syöttämistä, kuinka paljon hän juo tai istuu lähikapakassa.

Jos vihreä valo alkaisi muuttua kellertäväksi, sovellus voisi antaa palautteen, ja henkilö voisi itse arvioida, menikö tällä kertaa yli tai tuliko tuopin äärellä istuttua kuviteltua useammin. Tarvittaessa sovellus voisi tarjota ohjausta esimerkiksi eri palvelujen piiriin tai henkilökohtaiseen kontaktiin asiantuntijan kanssa.

– Tällaisilla sovelluksilla päästäisiin hienovaraiseen ja varhaisemmin ohjaavaan palveluun, joka perustuisi ihmisen omaan havainnointiin, Nieminen sanoo.

Tekniset mahdollisuudet ovat jo olemassa. Nyt tarvitaan aktiivista kehitystyötä ja sääntelyn muodostamista. ❀

Kuntoutusajat
ovat hirveän
lyhyitä.

Petteri Saarinen

Yhteistyötä ja konkreettista apua

Päihdekuntoutuja tarvitsee monenlaista tukea, Johanin tarina on siitä hyvä esimerkki. Ei ole olemassa yhtä ainoaa tapaa kuntoutua ja harvoin vain yksi keino riittää, sanoo **Aila Ronkanen**, Helsingin kaupungin psykiatrian ja päihdehuollon erityispalvelujen psykososiaalisen työn päällikkö.

– Lisäksi hänen kertomuksessaan korostuu toipumista tukevan vertaistuen merkitys, jota mielestäni ammattiapu ei pysty korvaamaan.

Ronkasan mukaan on tärkeää, että ammattilaiset ottavat vertaistuen merkityksen huomioon hoito-ohjelmissa ja ohjaavat päihdekuntoutujia vertaistuen äärelle.

Avopalvelujen kehittämisen ja monipuolistumisen hän kokee hyväksi asiaksi.

– Erilaisilla työotteilla pystytään auttamaan eri tilanteessa olevia päihdeiden käyttäjiä. Myös sitoutumista hoitoon voidaan avopalveluissa usein tukea moninaisemmin kuin laitospalveluissa. Monet päihdekuntoutujat tarvitsevat konkreettista apua ja tukea uudenlaisen arjen rakentamisessa.

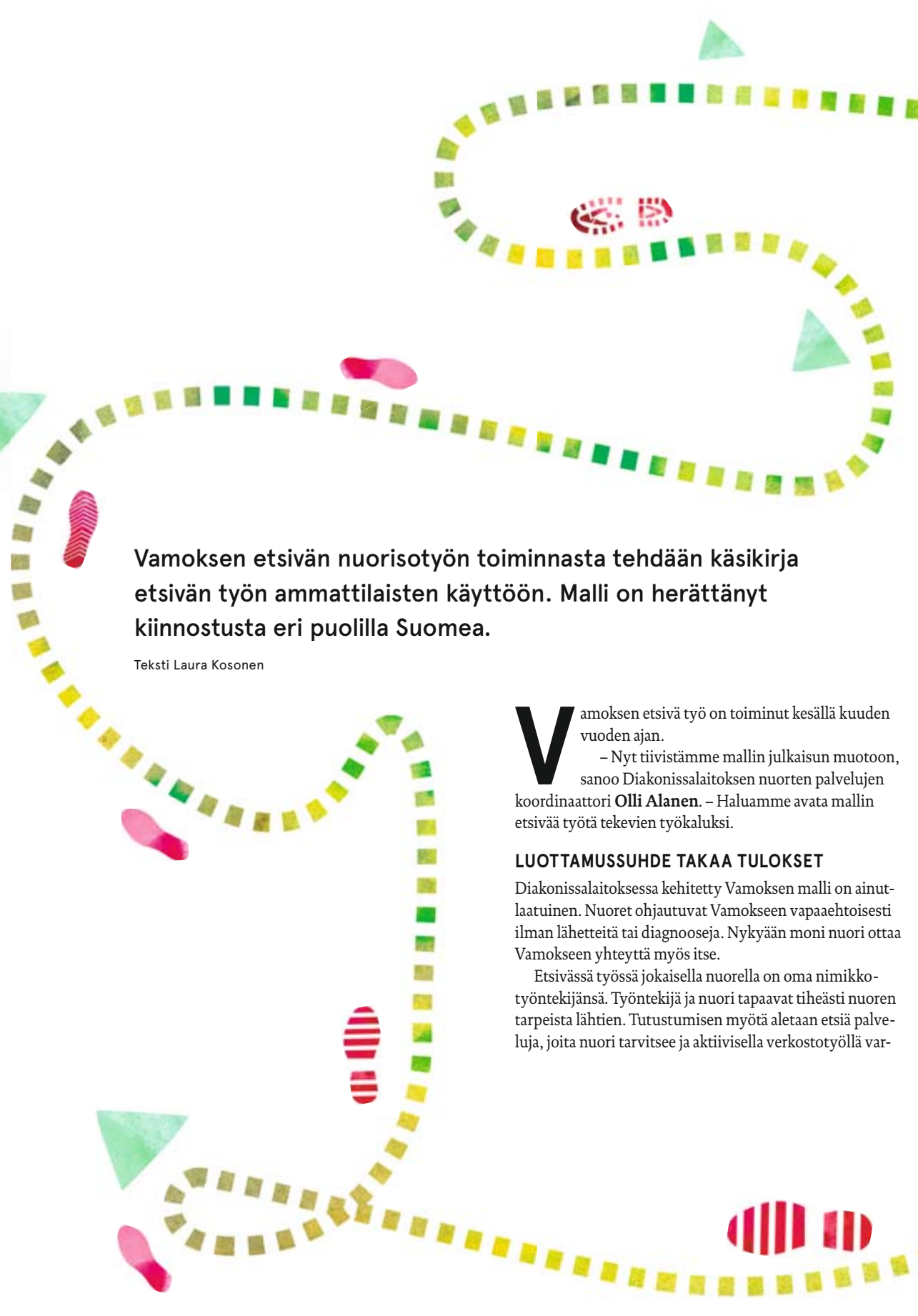
Avohoidossa tämä tuki ja apu rakentuvat osaksi arkea ja ovat hyvä keino sitouttaa kuntoutujaa hoitoon. Ronkanen muistuttaa kuitenkin, että laitoshoidon tarvitaan edelleen – erityisesti elämäntilanteissa, jotka ovat kaoottisia tai hyvin kuormittavia.

– Yhteinen haasteemme onkin tarpeellisten laitosjaksojen lyhentäminen tiiviillä ja kuntoutujaa tukevalla yhteistyöllä polikliinisen avohoidon, intensiivisen avohoidon ja laitoshoidon sekä kuntoutujan itsensä kesken, Ronkanen sanoo.

Parhaassa tapauksessa laitoshoidon jälkeisen hoidon suunnittelu aloitetaan jo avohoidossa ennen laitosjaksoa. ❀

” Avohoidossa tuki ja apu rakentuvat osaksi arkea.

Vamoksen etsivän nuorisotyön toiminnasta tehdään käsikirja etsivän työn ammattilaisten käyttöön. Malli on herättänyt kiinnostusta eri puolilla Suomea.

Teksti Laura Kosonen

Vamoksen etsivä työ on toiminut kesällä kuuden vuoden ajan.
– Nyt tiivistämme mallin julkaisun muotoon, sanoo Diakonissalaitoksen nuorten palvelujen koordinaattori **Olli Alanen**. – Haluamme avata mallin etsivää työtä tekevien työkaluksi.

LUOTTAMUSSUHDE TAKAA TULOKSET

Diakonissalaitoksessa kehitetty Vamoksen malli on ainutlaatuinen. Nuoret ohjautuvat Vamokseen vapaaehtoisesti ilman läheteitä tai diagnooseja. Nykyään moni nuori ottaa Vamokseen yhteyttä myös itse.

Etsivässä työssä jokaisella nuorella on oma nimikko-työntekijänsä. Työntekijä ja nuori tapaavat tiheästi nuoren tarpeista lähtien. Tutustumisen myötä aletaan etsiä palveluja, joita nuori tarvitsee ja aktiivisella verkostotyöllä var-

Etsivälle työlle käsikirja

mistetaan, että nuori myös hyötyy palveluista. Etsivän työn päätavoitteena on löytää nuorille opiskelu- tai työpaikka.

– Työntekijän ensimmäinen työtehtävä on tutustua nuoreen ja rakentaa luottamusta. Keskeinen juttu on kohtaaminen ja kahden ihmisen välinen vuorovaikutus, joka voi olla nuoren elämässä se puuttuva eteenpäin tuoppaava voima, Alanen kuvailee.

Etsivää nuorisotyötä on tehty Suomessa vuosikymmeniä, perinteisesti kaduilla. Vamoksen alkumetreillä huomattiin, ettei apua tarvitsevia nuoria välttämättä löydy kaduilta, ja heitä alettiin etsiä eri verkostojen ja median kautta.

TUKEA ERI-IKÄISILLE

Kesällä ilmestyvä etsivän työn käsikirja on käytännönläheinen kuvaus Vamoksen tavasta tehdä etsivää nuorisotyötä. Pamflettimainen teos on suunnattu alan ammattilaisille.

– Kirjassa esitellään Vamoksen etsivän työn työote ja käydään läpi palveluprosessi. Lisäksi avataan mallin taustalla olevaa johtamiskulttuuria. Tavoitteena on myös tarjota ajatuksia etsivän nuorisotyön tulevaisuudesta, Olli Alanen kertoo.

Nuorten Vamos tarjoaa tukea 16–29-vuotiaille. Olli Alanen uskoo, että samantyyppistä työtettä voitaisiin käyttää myös alle 16-vuotiaiden kanssa tehtävässä nuorisotyössä.

Etsivän työn malli ei rajoitu vain nuoriin. Hiljattain käynnistetty Seniori-Vamos hyödyntää etsivää työtapaä ikäihmisten keskuudessa.

LÄHIPIIRI MUKAAN

– Tulevaisuudessa mietimme tarkemmin, miten saisimme nuoren lähipiirin paremmin mukaan työskentelyyn. Se olisi seuraava askel kokonaisvaltaisuudessa.

Vamoksen työtavalle on tilausta. Vaikka erilaisia palveluja on runsaasti tarjolla, niissä nuorta lähestytään usein ongelmakeskeisesti ja kapea-alaisesti esimerkiksi päihde- tai mielenterveysongelmien tai työllistymisen vaikeuksien kautta.

– Vamoksessa työntekijällä on oikeasti aikaa tutustua nuoreen ja tukea häntä etsimään sellaista tulevaisuutta, jonka hän itse kokee tavoiteltavan arvoiseksi. Intensiivinen työmuoto on myös kustannustehokas, Alanen huomauttaa.

Etsivän työn käsikirjan kirjoittamiseen ovat Olli Alasen lisäksi osallistuneet projektityöntekijä **Aapo Kotkavuori**, palvelualuejohtaja **Ulla Nord**, yksikön esimies **Ville Koikkalainen**, kehitysjohtaja **Liisa Björklund** ja viestintäpäällikkö **Markku Niskanen**. Kirja on kirjoitettu opetus- ja kulttuuriministeriön rahoituksella, ja siitä on suunnitteilla myös nettiversio. ❁

Hilkka Hyvärinen
suuntautuu
vanhustyöhön.

Aikuisopiskelijan etuna
ovat elämäkokemus
ja ihmistuntemus.
Kolme alanvaihtajaa
kertoo, miten heistä tuli
lähihoitajaopiskelijoita.

Teksti Jenni Uusilehto Kuvat Anni Koponen

Lähihoitajaksi aikuisena

Lentoaseman tax free -myymälässä työskennellyt **Tero Mäkinen** oli pitkään haaveillut uudelleen-kouluttautumisesta. Kun työpaikalla alkoivat yt-neuvottelut, Mäkisen tilaisuus oli koittanut. Työvoimatoimiston kautta mielenterveyskuntoutujien ryhmäkotiin tehdyn tutustumisjakson jälkeen päätös oli tehty. Mäkinen aikoo lähihoitajaksi.

– Haluan lähihoitajaksi, koska tykkään olla ihmisten kanssa tekemisissä. Aikaisemmallakin työpaikallani nautin kaikkein eniten siitä, että sain olla asiakkaiden kanssa vuorovaikutuksessa. Minulla on ollut aina auttamisen halu, Helsingin Diakoniaopistossa opiskeleva Mäkinen sanoo.

Ihmisläheisyys ja halu auttaa ajoivat myös **Tapio Kososen** ja **Hilkka Hyvärisen** lähihoitajaopintoihin. – Minulle tuli sellainen vaihe elämässä, joka pani ajattelemaan asioita eri kantilta. Mietin, että mikä olisi sen tärkeämpää kuin muiden ihmisten auttaminen, 25 vuotta kampaajana toiminut Kosonen sanoo.

Hyvärinen ei sen sijaan ole vaihtamassa alaa, vaan päätti opiskella itselleen sivuammattin iltaopintoina. 20 vuotta graafikkoyrittäjänä toiminut Hyvärinen on tehnyt paljon töitä Diakonissalaitokselle ja harkinnut aikoinaan sairaanhoitajan opintoja.

– Lähihoitajan opinnot ovat hirveän monipuolisia. Siinä pääsee näkemään ihmisen koko elämänkaareen vauvasta vaariin, mikä on hirveän mielenkiintoista ja yleissivistävää, Hyvärinen sanoo.

VALINNAN AIKA

Kolmikon opinnot ovat nyt suurin piirtein puolivälissä. Diakoniaopistossa opiskelevat Mäkinen ja Kosonen ovat valinneet suuntautumisopinnoikseen mielenterveys- ja päihdetyön koulutusohjelman. Mäkiselle suuntautuminen on ollut alusta asti selvää. Kosonen oli ensin ajatellut suuntautua vanhustyöhön, mutta mieli muuttui opintojen edetessä.

– Jossain kohtaa tuli sellainen filis, että haluan auttaa ihmisiä, kun ne eivät vielä ole sillä viimeisellä etapilla,

mikä tosin sekin on mielenkiintoinen vaihe, Kosonen sanoo.

Stadin ammattiopistossa opiskelevalla Hyvärisellä on erikoistumisopintojen valinta vielä edessä, mutta päätös on jo tehty. Hän aikoo suuntautua vanhustyöhön.

– Pidän siitä, että vanhusten parissa saa kohdata kaikki perussairaista mielenterveysongelmaisiin. Ehkä oma ikä vaikuttaa valintaan. Jos olisin nuori, en välttämättä ajattelisi näin, Hyvärinen sanoo.

TYÖELÄMÄSTÄ KOULUNPENKILLE

Mäkinen, Kosonen ja Hyvärinen ehtivät kaikki olla parikymmentä vuotta työelämässä ennen lähihoitajan opintoja. Hyppy työelämästä koulunpenkille ei ollut ihan helppo.

– Minulla on ollut aina auttamisen halu, sanoo lähihoitajaksi kouluttautuva Tero Mäkinen.

” Mikä olisi tärkeämpää kuin ihmisten auttaminen.

– Kyllä se vei oman aikansa ennen kuin tottui taas opiskelurytmiin. Esseiden ja muiden kirjoittaminen oli vähän aikaa hakusessa, sanoo Mäkinen.

Lähihoitajan opinnot ovat onneksi paljon muuta kuin pänttäämistä. Aikuisopiskelijat kiittelevät tutkinnon käytännölläisyyttä ja monipuolisuutta. Heidän mielestään lähihoitajan opinnot sopivat hyvin aikuisopiskeluun.

– Aikuisuudesta ja elämäkokemuksesta on ollut paljon hyötyä asiakkaiden kohtaamisessa. Kyllä sitä ihan eri tavalla suhtautuu asioihin kuin nuorempana. En ihan pienestä hätkähdä, Kosonen sanoo.

Kaikki kolme aikuisopiskelijaa kokevat, että heidän aikaisemmasta ammattitaidostaan on hyötyä lähihoitajan työssä. Mäkisen asiakaspalvelutaidoille löytyy käyttöä, ja Hyvärinen voi hyödyntää visuaalisuuttaan muistisairaiden hahmotuskyvyn parantamisessa. Kososen mielestä kampaajan ja lähihoitajan ammateissa on paljonkin samaa.

– Molemmissa ammateissa ollaan ihmisten kanssa kosketuksissa. Olen tottunut kampaajana menemään ihmisten lähelle, enkä vierasta ketään, hän sanoo.

MONIPUOLISET MAHDOLLISUUDET

Tulevaisuus näyttää aikuisopiskelijoille valoisaalta. He ovat opintojen aikana tehneet monta erilaista työharjoittelujaksoa ja saaneet käsityksen siitä, mikä voisi olla se tulevaisuuden työpaikka. Työllistymismahdollisuudet ovat hyvät eikä valinnanvaraa puutu.

Hyvärinen toivoo, että hän voisi toimia lähihoitajana graafikon työn ohessa. Hän aikoo joko tehdä keikkatyötä vanhusten parissa tai perustaa oman kotihoitoyrityksen. Kosonen kallistuu päihdetyön puolelle, mutta ei sulje vielä pois muita vaihtoehtoja.

Mäkinen sen sijaan tähtää mielenterveyspuolelle, mutta haaveilee myös kansainvälisen kehitysyhteistyön mahdollisuudesta.

Mäkinen ja Kosonen pääsivät viime vuonna Helsingin Diakonissalaitoksen ja Namibian luterilaisen kirkon etsivän vanhustyön hankkeen kautta Namibiaan. Kaksikko haastatteli ja valokuvasi Katuturan vanhuksia, jotka elävät köyhissä oloissa.

– Se oli mieletön kokemus, joka todella avasi silmiä, Mäkinen sanoo.

Katuturan kuvista koottu näyttely oli esillä Helsingin Diakonissalaitoksen Auroratalon aulassa maaliskuussa. ❀

– Elämäkokemuksesta on ollut paljon hyötyä asiakkaiden kohtaamisessa. En ihan pienestä hätkähdä, sanoo Tapio Kosonen.

ANNINA RUMMUKAINEN

”Osallistava” sosiaaliturva

Suomessa pitkään kytenyt puhe sosiaaliturvan vastikkeellisuudesta sai konkreettisen muodon, kun hallitus perusti viime vuoden lopussa työryhmän valmistelemaan ”osallistavaa sosiaaliturvaa”. Väliraportti julkaistiin maaliskuussa.

Jännitteet ovat suuria. Yhdet haluavat vastata osallistavalla sosiaaliturvalla kysymykseen, miten säilyttää hyvinvointivaltion kannatus ”maksajien” keskuudessa – toisin sanoen, miten osoittaa, että työttömiä piinataan riittävästi, jotta vapaamatkustajia ei olisi.

Toiset etsivät osallistavasta sosiaaliturvasta vaikeimmassa asemassa oleville työttömille polkuja mielekkääseen elämään palkkatyön laidalla.

Ensimmäinen näkökulma tarkoittaa keppiä eli vastikkeellisuuden lisäämistä. Tämä on luettavissa rivien välistä myös työryhmän väliraportissa: uusia rangaistusmuotoja ei toki tarjota, mutta vanhoja tuomioita pannaan kiivaammin täytäntöön. Taustalla on myös kuntien tarve välttää mahdollisimman halvalla niin sanottuja Kelan sakkomaksuja.

Sakkomaksuilla oli alun perin tarkoitus kepitää kuntia tarjoamaan pitkäaikaistyöttömille työtilaisuuksia. Osallistavassa sosiaaliturvassa kunta välttäisi vaatimuksen maksaa puolet pitkäaikaistyöttömän työmarkkinatuesta, jos se järjestää muutaman tunnin viikossa ”puuhastelua” työttömille. Vielä edullisemmaksi tämä tulee kunnalle, jos asialla on järjestö tai seurakunta.

Näkökulmalla on kysyntää poliittisessa reto-

riikassa, mutta se on pinnallinen ja väärä. Miksi lisätä pakkoa, kun oikeita työtilaisuuksia ei ole? Pahimmillaan kyse on kiusanteosta: ilman omaa syytään työttömistä ja työhaluisista ihmisistä tehdään mekanistisesti toimenpiteiden kohteita.

Sitä paitsi pakottaminen ja osallistaminen eivät sovi yhteen.

Osallisuus tarkoittaa sitä, että ihminen saa vaikuttaa paitsi omaan elämäänsä myös sen yhteisön asioihin, johon hän haluaa kuulua.

Pakottava osallistaminen on manipulaatiota.

Osallistava sosiaaliturva voi kuitenkin aivan oikeasti osallistaa ihmisiä, jos se on vapaaehtoista ja siihen liitetään ainakin symbolinen korvaus. Kyse voisi olla oman osaamisen kehittämisestä eli kansalaisopiston kurseista, avoimista yliopisto-opinnoista tai harrastuksiin ja vapaa-aikaan liittyvistä kurseista, kuten ensiapukurssista tai liikuntavalmennuksen kurseista – ehkä myös kulttuuri- ja liikuntaharrastukseen osallistumisesta. Osallistavaa sosiaaliturvaa olisi myös vapaaehtoistoiminta – sisältäen myös omien läheisten hoivan.

Tämänkaltaisessa osallistavassa sosiaaliturvassa olisi runsaasti käyttöä Helsingin Diakonisalaitoksen osaamiselle. ❀

Pakottava osallistaminen on manipulaatiota.

Heikki Hiilamo on sosiaalipolitiikan professori Helsingin yliopistossa.

Ehkäisevä Päihdetyö Ehyt ry ja Helsingin Diakonissalaitos ovat jo 12 vuoden ajan tarjonneet yhteistä ympärivuorokautista puhelinneuvontaa päihdeongelmallisille ja heidän omaisilleen.

Teksti Tiia Lappalainen Kuva Kirsi Tuura

PALVELU

Ehkäisevä Päihdetyö Ehyt ry ja Helsingin Diakonissalaitos ovat järjestäneet RAY:n rahoituksella puhelimitse anonyymia, ilmaista ja ympärivuorokautista päihdeneuvontaa vuodesta 2002.

Palvelulla on internet-sivut www.paihdeneuvonta.fi, joiden kautta apua kaipaava voi lähettää kysymyksiä sekä saada tietoa ja tukipaketteja päihteidenkäyttöä koskien.

Soittaja voi myös jakaa tietokoneensa työntekijän kanssa niin, että tämä voi tuoda soittajan koneelle esimerkiksi erilaisia neuvoja- ja tukipaketteja tai tietoa kotikaupungin päihteidenkäyttäjille suunnatuista palveluista.

KETÄ AUTETAAN?

Päihdeneuvontaan soittavat hyvin erilaisissa elämäntilanteissa olevat ihmiset. Jotkut ovat riskirajoilla päihteidenkäytössään, toisilla se saattaa olla jo pitkälle edennyt ongelma.

Myös päihteidenkäyttäjien läheiset tai esimerkiksi lapsistaan huolestuneet vanhemmat soittavat palveluun kysyäkseen neuvoja hoidosta tai päihteidenkäytön ehkäisystä.

– Soittoja ja soittajia on hyvin monenlaisia. Keskeinen apumme on kuuntelu, ihmisen tilanteen jäsentäminen sekä ohjaaminen palvelujen piiriin.

Yhdessä parempaa palvelua

paihdeneuvonta.fi

KUMPPANUUS

Päihdeneuvonnan puhelinpalveluun vastaavat klo 8–15 Ehyt ry:n ja klo 15–8 Helsingin Diakonissalaitoksen työntekijät. Diakonissalaitos vastaa projektin hallinnoinnista, Ehyt hoitaa asiakaskontaktien raportoinnin ja analysoinnin.

Ehyt ry:n internet- ja mobiilityön päällikön Ilmo Jokisen mukaan Ehytin ja HDL:n yhteinen palvelu tarjoaa apua hyvin monenlaisessa tilanteessa oleville ihmisille.

– Me toimimme enemmän ehkäisevällä puolella, Diakonissalaitos hoitavalla. Kun näin erilaiset toimijat yhdistävät osaamisensa, yhteinen tietotaito on huima.

MITEN PALVELUA KEHITETÄÄN?

Jokainen Päihdeneuvontaan tullut puhelu raportoidaan. Työntekijä täyttää palautelomakkeen, jossa hän kertoo, miten soittajaa autettiin ja oliko työntekijällä riittävät tiedot.

Asiakaskontakteja on vuosittain 7 000–8 000, eli karkeasti laskettuna noin kaksikymmentä puhelua päivässä.

– Numero, johon voi soittaa anonyymisti, näyttää edelleen toimivan päihdeneuvonnassa. Rinnalle tuodaan nettijuttuja. Kehitämme myös vertaisneuvontaa, Jokinen sanoo. ❀

Koreografi-tanssija Pia Lindyn mukaan esitystä voi lukea eri ympäristössä eri tavoin. – Esimerkiksi Olympiastadionin tilassa esitys saattoi herättää katsojalle ajatuksia urheilusta tai kilpailemisesta.

Vakava keveys

Teksti Elise Tamminen Kuva Liisa Huima

Klassinen musiikki täyttää huoneen. Lavalla on vain mikrofoni. Musiikki hiipuu ja metron äänet tulevat kuuluviin. Koreografi-tanssija **Pia Lindy** tanssii huoneeseen. Kätet kietoutuvat kuin ongelma kehon ympärille. Tanssija pyörii lattialle ja nousee, pyörii ja nousee. Kontulan metroaseman D-Asemalla on meneillään *Oh lightness 3in1* -tanssiesitys.

– Jokainen voi tulkita esityksestä itse jotakin inhimillisyydestä ja ihmisyydestä, Lindy sanoo.

Lindyn lisäksi esityksen työryhmässä ovat **Saija Nojonen, Sari Pikkarainen, Annuska Dal Maso** ja **Johanna Fredriksson**. Esitykset ovat osa Kulttuuriyhdistys Lilan Kontulan taidekuuriprojektia. Projektin myötä

Lindy ja hänen työryhmänsä pääsivät esiintymään D-Asemalle. Tanssiesitysten tavoite on herättää pohtimaan menetystä ja menestystä esimerkiksi huumorin keinoin. Esitykset ovat osittain improvisoituja, ja tanssija pyrkii olemaan avoin eri tulkintoille.

– Seinän voi ajatella esteenä tai siten, että onneksi on seinä, joihin nojata.

Lindy kurottua seinän viereltä kohti mikrofonina ja vie sen nurkkaan. Hän alkaa luetella erilaisia lukuja. Lista loppuu ja tanssija laahautuu alaspäin. Hän raahaa mikrofonin pois ja siirtelee sitä kiireisesti ja kaoottisesti ympäri lattiaa, päästää irti ja pyörii ympäri. Metro rymisee jossain alapuolella.

Ihmiset pysähtyvät katsomaan tanssia. Mies katsoo esitystä hetken,

kävelee ohi ja murahtaa: ”Just niinku minä olin lauantaina.” Toinen tulee sisälle pelastamaan Lindyä, koska ajattelee hänen olevan magneetilla kiinni seinässä. Nuoret tytöt kulkevat D-Aseman ohi. ”Oi vitsi toi vetää hyvin” toinen heistä kommentoi. ❀

Kontulan D-Asema on Diakonissalaitoksen ylläpitämä, kaikille avoin kohtaamispaikka. D-Asemalla kannustetaan pistämään elämä uusille raiteille, löytämään innostusta arkeen ja tuottamaan mielekästä yhteistä toimintaa. Yhteisövalmennukset avaavat uusia näköaloja omaan elämään sekä elinympäristöön. Täällä voit hypätä mukaan välittämisen kansanliikkeeseen!

Kalliit säästöt

Kaksi kuvitteellista tarinaa siitä, miten elämä voi sujua – tai olla sujumatta. Pienistä kuluista, varhaisen vaiheen kustannuksista ja ennakoivasta työstä on suuri kiusaus säästää.

Mutta entä loppuelämä?

Teksti Elise Tamminen Kuvitus Antti Nikunen

Maija

Maija on kalliolainen 82-vuotias eläkeläinen. Hänellä on verenpainelääkitys ja hiukan huimausta. Kaupungin kotihoidon työntekijä käy Maijan luona neljästi viikossa, sillä hänellä on hiljattain todettu alkava muistisairaus, joka sotkee arkea.

Taloustilanteen heiketessä kotihoidon ehtoja kiristetään. Maijan muistisairaus on varhaisessa vaiheessa, ja hänen kokonaistilanteensa arvioidaan sellaiseksi, että hänet karsitaan kotihoidon piiristä.

Hoitaja oli ainoa, jonka kanssa Maija puhui päivittäin. Hän kokee olonsa turvattomaksi ja yksinäiseksi. Lääkkeiden ottaminen unohtuu toisinaan. Senioritoimintaan Maija ei uskalla yksin lähteä. Taksiiin hänellä ei ole varaa. Maija kokee elämänsä merkityksettömäksi ja masentuu.

Maija ei enää jaksaa laittaa kunnollista ruokaa ja hänen vointinsa heikkenee. Lopulta hän päätyy terveyskeskussairaalaan vuodeosastolle. Kymmenessä päivässä hän on menettänyt toimintakykynsä ja tottuu makaamiseen.

Taloustilanne heikkenee, joten kotihoidon käyntejä vähennetään. Hoitaja opastaa Maijaa matkapuhelimen käytössä ja asettaa päivittäisen muistutuksen lääkkeiden ottamisesta. Hän neuvoo Maijan omaisia ostamaan tälle turvarannekkeen.

Maija saa tuekseen vapaaehtoistyöntekijän. Hänen ja hoitajan vierailut ovat tärkeitä. Maija muistaa ottaa lääkkeensä, ja ranneke tekee olosta turvallisemman. Omaisetkin ymmärtävät, että Maija tarvitsee heitä enemmän.

Vapaaehtoistyöntekijä neuvoo Maijalle virkkuuohjeen, ja hän alkaa virkata nuttuja hyväntekeväisyyskeräykseen. Mieli pysyy virkeänä, ja Maija kokee itsensä hyödylliseksi. Muistisairaus etenee, mutta Maija pystyy asumaan kotonaan vielä vuosia.

n. 6800€/kk

n.180€/kk

Joni

Joni on viisivuotias. Hänen isänsä jää työttömäksi ja alkaa juoda. Perheen vanhemmat ovat stressaantuneita ja riitelevät usein. Isä käy väkivaltaiseksi. Vuoden päästä hän saa uuden työn, ja juominen vähenee. Joni ei puhu kotiloistaan ja syyttää itseään vanhempien riidoista. 14-vuotiaana hän on ahdistunut. Koulu ei kiinnosta, ja hän valvoo öisin videopelien ääressä. Viikonloppuisin Joni tarttuu pulloon.

Vanhemmat huomaavat Jonin levottomuuden ja huolestuvat. Myös luokanvalvoja huomaa, ettei kaikki ole kunnossa. Joni ohjataan kuraattorin luo.

Koulussa huomataan Jonin levottomuus. Oppilashuollon leikkausten vuoksi omasta koulusta ei löydy apua. Joni ajattelee, ettei hän tarvitse apua ja jatkaa päihteiden käyttöä.

Kuraattori puhuu koulupsykologille, joka ottaa kopin Jonin asiasta. Terapian myötä Joni löytää tapoja käsitellä traumojaan ja ilmaista tunteitaan.

Juominen jatkuu ja muuttuu ongelmaksi. Lastensuojelu alkaa selvittää avo- ja terveydenhuollon tukitoimia, mutta tarvittavan psykiatrisen hoidon resursseja on karsittu. Varhaisen vaiheen puuttumista ei tapahdu eikä hoitosuhdetta synny. Tilanne ei kohene ja sosiaalityöntekijä joutuu valmistelemaan huostaanottopäätöstä.

Vanhemmat saavat tukea perhetyön kautta ja pääsevät käsittelemään traumaa yhdessä pojan kanssa. Perhe-elämä rauhoittuu. Joni saa kuvataidekerhosta uusia ystäviä eikä koe enää painetta juoda. Vanhemmat kannustavat Jonia koulunkäynnissä.

Jonin ahdistus purkautuu väkivaltaiseksi. Hän päätyy laitoshoitoon, jossa on päihdeosaamista.

n. 1200€

n. 40 000€

Tarinoiden luvut ovat viitteellisiä, mutta perustuvat todellisiin kustannuksiin. Lähde: Terveyskirjasto, THL, ISKL, THL, Vätsänen, Hujanen, Sosiaalihuollon yksikkökustannukset Suomessa vuonna 2007.

sydämen asia

ÄRHÄKKÄ SAMARIALAINEN

Toimittaja Jussi Förbom tekee ihmisoikeustyötä aseinaan tieto ja isältä peritty vakaumus. Teksti Laura Kosonen Kuvat Laura Oja

Jotkut ihmiset toimivat uskonvahvistajina ja tiennäyttäjinä. Toimittaja ja tietokirjailija Jussi Förbomille tällainen ihminen oli Angolassa syntynyt **Chris**, jota Förbom haastatteli ihmisoikeuksia käsitelleessä radio-ohjelmassaan vuonna 2009.

– Välillemme syntyi heti yhteys. Tavallinen nuori kundi oli elänyt rankan nuoruuden lapsisotilaana. Haastattelun aikoihin hän oli asunut paperittomana Suomessa jo pidemmän aikaa. Chrisiin tutustuminen näytti konkreettisesti, että keskuudessamme elää ihmisiä, joille yhteiskunta on kääntänyt selkensä, Förbom sanoo.

Hän näki läheltä, millaista on elää jatkuvassa pelossa ja piiloutua kylpyhuoneeseen joka kerran, kun ovikello soi. ”Laiton maahanmuutto” sai ystävän kasvot. Sittemmin Chris sai oleskeluluvan ja perusti perheen. Nykyisin lasten syntymäpäiviä juhlitaan yhdessä. Ystävyys on vahvistunut, samoin into työhön ihmisoikeuksien puolesta.

Jussi Förbom on ihmisoikeusasioiden moniottelevä. Hän kirjoittaa, kouluttaa, puhuu ja väittelee ihmisoikeuskysymyksistä niin työssä kuin vapaa-ajallakin. Förbomin työmaata ovat yhtä lailla ihmisoikeusongelmat Kiinassa kuin maahanmuuttajien tai seksuaalivähemmistöjen oikeudet kotimaassakin. Vuodesta 2008 lähtien hän on toiminut Suomen Amnestyn puheenjohtajana.

– Amnesty ei ole työ eikä harrastus. Se on vapaaehtoistyötä, paino voimakkaasti sanalla työ. Toisaalta se antaa paljon myös siihen, mistä tienaamme leipäni, Förbom pohtii.

PIILEVÄ VALTA NÄKYVIIN

Tieto ja terävä kynä ovat Förbomin vahvuudet työssä. Onnellisimmillaan hän on silloin, kun teksti vie mukanaan. Kun on onnistunut muokkaamaan vaikean asian niin yksinkertaiseen muotoon, että lukijakin saa ahaa-elämyksen.

Förbom on tehnyt koko työuransa journalistisia ihmisoikeuspainotuksella. Lisäksi hän on kirjoittanut pari tietokirjaa. Vuonna 2010 ilmestynyt pamfletti *Hallan vaara* ruoti maahanmuuttajiin liittyviä puhetapoja eduskuntakeskusteluissa. Förbom halusi osoittaa, ettei syrjivä kielenkäyttö tullut politiikkaan perussuomalaisten myötä, vaan sitä on esiintynyt jo pitkään vallan keskiössä.

Toukokuussa ilmestytävä toinen teos, *Väki, valta ja virasto*, on haastatteluihin ja tutkivaan journalismiin perustuva analyysi Maahanmuuttoviraston vallankäytöstä turvapaikkapolitiikassa.

– Kyseenalaistamaton lähtöoletus on, että Maahanmuuttovirasto tekee aina oikeudenmukaisia ja harkittuja päätöksiä. Näin ei kuitenkaan ole. Kirjassa haluan tuoda näkyväksi piilossa olevaa valtaa, Förbom sanoo.

Hän toivoo, että kirja kirvoittaa mielipiteitä ja keskustelua.

– Suututtaminen ei ole itseisarvo, mutta kritiikin esittäminen on.

MAAHANMUUTON MITTAKAAVAVIRHE

Kun henkilö muotoilee työnkuvakseen ”ihmisarvon puolustamisen taloudellista ja poliittista määräysvaltaa vastaan” taitaa kyseessä olla tavallista tinnimättömämpi idealisti.

Jo lapsena Förbom oli kiinnostunut historiasta ja politiikasta. Nuorena elokuvatieteenopiskelijana innostus kasvoi. Amnestyn rivijäsen alkoi perehtyä tarkemmin ihmisoikeuskysymyksiin ja oivalsi, että maailmaa parannetaan tiedolla. Kun ymmärtää enemmän, voi ymmärrystä käyttää asioiden muuttamiseksi.

Vuosien varrella Förbom on kasvanut ammatilliseen kaksoisrooliin. Toisaalta hän on toimittajana tiedonvälittäjä, toisaalta itse haastateltavana asiantuntijana ja aktivisti. Poliitikko on Förbomin intohimo – sitoutumattomana. Poliittinen toimija ei itse halua

toimia poliitikkona. Myöskään ihmisoikeusmannekiinin julkinen rooli maahanmuuttokriittisen keskustelun vastavoimana ei kiinnosta. Itse asiassa maahanmuutosta puhutaan Förbomin mielestä aivan liikaa.

– Meillä on maahanmuuttokeskustelussa suuren luokan mittakaavavirhe. Vuodesta 1973 lukien Suomeen on tullut yhteensä noin 40 000 ulkomaalaista humanitäarisistä syistä. Ruotsiin tulee joka vuosi yli 45 000 turvapaikanhakijaa. Turvapaikanhakijat ja pakolaiset ovat Suomessa pieni yhteiskunnallinen kysymys, niin rahassa kuin ihmismäärissä.

Koska debatti kuitenkin on voimallista, siihen on osallistuttava. Keskustelun voi Förbomin mielestä tiivistää siihen, että suomalaista yhteiskuntaa pelottaa.

– Perusvire on, että maahanmuutto on uhka ja sitä pitää rajata kaikin keinoin. Vallalla on voimakas agenda rajoittaa maahanmuuttajien ihmisoikeuksia.

Se Suomi, jonka Förbom näkee maahanmuuttokeskustelussa, ei ole kylmä vain ilmastoltaan.

– Puhumme rakenteista, rahasta ja resursseista, mutta ihmisistä on vaikea puhua. Olemme järjestäytynyt yhteiskunta, mutta se ei tarkoita, että olisimme ihmisten suhteen kovin vahvoilla.

PAPIN POIKA EI KYYNISTY

Kommari. Reikäpää. Utopisti-kiihkoilija. Näin Jussi Förbomia on kuvailtu maahanmuuttoa vastustavalla Hommaforumilla. Suomessa ihmisoikeusaktivistin ei tarvitse pelätä henkensä puolesta, mutta paksu nahka on tarpeen. Onneksi tulee toisenlaisiakin yhteydenottoja, sellaisia, jotka itkettävät vielä vuosia myöhemmin.

– Hallan vaara -kirjan jälkeen sain pitkän puhelun vanhalta mieheltä. Hän kehui minua rohkeaksi, urheaksi ja sinnikkääksi, kun jaksan räkättää politiikasta, joka syrjii ihmisiä, Förbom muistelee.

Puhelu antaa yhä voimia työhön. Vaikka kyllä motivaatio taisi iskostua selkäyttimeen jo lapsuusvuosina. Papin poika oppi pienenä isältään, että ihmisarvo on jakamaton. Isänmurhaa ei ole tarvinnut tehdä myöhemmälläkään

iällä, sillä humaani kristillinen arvo-
maailma on Förbomin maailmankatso-
muksen kivijalka.

Siitä perustasta on hyvä ammentaa.
Arkisessa työssä tuottaa iloa esimerkik-
si se, kun Förbomin vetämässä koulu-
tuksessa toimittajakollega ymmärtää,
mikä ero on termeillä ”laiton maahan-
muuttaja” ja ”paperiton siirtolainen”.
Tai jos poliitikko oivaltaa, ettei Väli-

mereen hukkuvien siirtolaisten kohtalo
ole rikollisten salakuljettajien vika, vaan
eurooppalaisen rajapolitiikan syytä.

Ihmisoikeustyössä ei ole tarjolla pika-
voittoja. Rakenteet ja lainsäädäntö ovat
jähmeitä liikkeissään. Välillä se turhaut-
taa, mutta kyynisyyteen ei ole varaa.

– Kyse on ihmisistä. Ei ihmisten suh-
teen voi olla kyyninen, sillä sitten kaikki
olisi menetetty. ❀

”

Suututtaminen
ei ole itseis-
arvo, kritiikin
esittäminen on.

JUSSI FÖRBOM, 42

- Ihmisoikeuksiin erikoistunut toimittaja ja tietokirjailija
- Suomen Amnestyn puheenjohtaja
- Harrastaa yhteiskunnallista huolestumista
- Elää uusperheessä, johon kuuluu pian yhteensä viisi lasta.

8 Alkoholen smög sig obemärkt in i **Johans** liv. Till slut började han gömma flaskor och schemalägga sitt drickande, han hade inte längre kontroll över alkoholen. Johan beslöt och gick till Helsingfors Diakonissanstalts Kääntöpiiri. Kääntöpiiri är en fyra veckor lång intensiv öppenrehabilitering i gruppform. Den är särskilt riktad till dem som kämpar med sina missbruksproblem i ett tidigt skede.

– Jag kände direkt att jag hamnat rätt, berättar Johan. – Särskilt gruppdiskussionerna upplevde jag att var bra, liksom att man fick kommentera det som andra berättade.

Inom social- och hälsovården håller man på att i allt högre grad övergå från slutenvårdstjänster till öppenvårdstjänster. Proffsen upplever att öppenvårdstjänster ofta är ett bättre alternativ än slutenvård – det gör det möjligt att ingripa i problemen i ett tidigare skede än förr.

14 Det håller på att utarbetas en handbok om Vamos uppsökande ungdomsarbete som ska kunna användas av proffs på uppsökande arbete. Modellen har väckt intresse på olika håll i Finland. Vamos uppsökande arbete har pågått i nästan sex år.

– Nu sammanfattar vi modellen i form av en publikation, säger **Olli Alanen**, som är koordinator för Diakonissanstalts ungdomstjänster.

Handboken i uppsökande arbete utkommer i sommar och är en praktiskt orienterad beskrivning av Vamos sätt att bedriva uppsökande ungdomsarbete.

Vamos för unga erbjuder stöd för 16–29-åringar. Olli Alanen tror att ett liknande grepp kunde tillämpas även inom ungdomsarbete som bedrivs bland dem som är under 16 år. Nyligen startade Senior-Vamos som tillämpar uppsökande arbete även bland äldre.

24 Journalisten **Jussi Förbom** bedriver människorättsarbete, som redskap har han den kunskap och den övertygelse som han ärvt av sin far. Förbom är en mångsidig kämpe i människorättsfrågor. Han skriver, utbildar, talar och debatterar om människorättsfrågor såväl i arbetet som på fritiden. Förboms arbetsfält är likaväl människorättsproblem i Kina som invandrades eller sexuella minoriteters rättigheter i hemlandet. Han har varit ordförande för Amnesty i Finland sedan 2008.

– Amnesty är varken arbete eller hobby. Det är frivilligarbete, med stark betoning på ordet arbete. Å andra sidan stöder det också det arbete som ger mig brödfödan, funderar Förbom.

Med åren har Förbom vuxit in i sin yrkesmässiga dubbelroll. Å ena sidan är han som journalist informationsförmedlare, å andra sidan intervjuas han själv som expert och aktivist.

TILL LÄSAREN

Låt social- och hälsovårdsreformen komma!

De nya aktörerna med ansvar för social- och hälsovårdstjänster inleder sin verksamhet 1.1.2017. Trots att rambeslutet nu är fattat hänger mycket fortfarande i luften. Markku Niemelä, föreståndare för Rinnekoti, slängde nyligen fram en kalkyl som fick mig att vakna till: på 500 arbetsdagar ska vi hinna få allt i ordning inför reformen! Mycket arbete återstår. Det finns också mycket att försvara. Nedan Helsingfors Diakonissanstalts sammanfattning av saker som måste försvaras:

1. När social- och hälsovårdstjänsterna reformeras får reformen av socialtjänsterna inte köras över av hälso- och sjukvårdsreformen. I diskussionen hittills har hälso- och sjukvården fått nästan all uppmärksamhet, kanske därför att förändringen på den sidan berör hela folket samtidigt.

2. Servicen för grupper med särskilda behov måste tryggas och produceras effektivt. Annars förbrukar 10 procent av befolkningen merparten av resurserna.

3. Helsingfors Diakonissanstalt kan producera

effektiva, integrerade hybridtjänster för grupper med särskilda behov. Vi har starka bevis på att de fungerar. De kunde fungera även för större klientgrupper.

4. När social- och hälsovårdstjänsterna reformeras måste det göras skillnad mellan rollerna som anordnare och producent. Ansvarsfördelningen måste absolut göras synlig, så att effektiviteten kan tryggas!

5. Verksamhetsmodellen med socialt entreprenörskap är hållbar och etiskt. Den ersätter inte utan kompletterar den offentliga serviceproduktionen. Vi erbjuder inte i första hand ett alternativ till välfärdssamhället. Vi erbjuder välfärdssamhället nya användbara modeller.

Låt oss tillsammans bygga en människovärdig morgondag!

Olli Holmström
Direktör för Stiftelsen
Diakonissanstalten i Helsingfors

” Välttämisen tarkoittaa myös ihmisen sisimmästä välittämistä.

UR KARINS PENNA

Att uppsöka det som var förlorat

När Diakonissanstalten i sin nya strategi väljer att satsa på uppsökande arbete och öppen vård, går man mer än tydligt i sin Mästarens upptrampade fotspår. Trots skillnaderna i tid och rum och verksamhetsmetoder, är likheterna ändå slående: Jesus gick ut och mötte de allra mest utsatta människogrupperna, de föraktade, de sjuka, de som gjort sig skyldiga till brott och brutit mot de allmänna reglerna. Några exempel; hembesök hos Sackeus som försökt pengarna, mötet med kvinnan som ertappats med äktenskapsbrott, botande av spetälska, mättande av hungrade osv. Dessa bibelns berättelser omringas av samma slags kritik som också Diakonissanstaltens arbete idag ibland får möta: Varför bryr ni er om? Stöder ni inte nu de kriminella? Hur vet ni att hjälpen når fram?

Diakonins roll är att vara ifrågasatt, men diakonins roll är också att stå på den svagares sida.

Lika väl som ”att bry sig om” innebär att avhjälpa yttre nöd och verka för rättfärdigare strukturer, betyder det också att bry sig om människornas inre. Diakonissanstaltens gemenskap vill med närvaro och samtal fokusera på sådant som ger kraft och uppmuntran att orka vidare. Det handlar alltså om att uppsöka ”det som var förlorat” av inre ro och förtröstan. Så kan vi stödja varandra att förnyas till vår invärtes människa – och alla blir bättre rustade för morgondagen, för att göra modig och orädd diakoni. Då går vi i Mästarens fotspår.

Karin Strandberg
ledande diakonissa

LAURA VUOMA

” Vi kan stödja varandra att förnyas till vår invärtes människa.

KARININ KYNÄSTÄ Kadotettua etsimässä

Kun Diakonissalaitos uudessa strategiassaan panostaa etsivään työhön ja avohoitoon, kuljetaan selvääkin selvemmin Mestarin jalanjäljissä. Vaikka aika, paikka ja toimintatavat poikkeavat toisistaan, yhtäläisyys on silmiinpistävä: Jeesus lähti ulos ja kohtasi kaikkein heitteille jätetyimmät ihmisryhmät; halveksitut, sairaat, rikoksiin syyllistyneet ja yleisiä sääntöjä rikkoneet. Hyviä esimerkkejä ovat vierailu rahaa kavaltaneen Sakkeuksen kotona, avioriksesta yllätetyn naisen tapaaminen, spitaalisen parantaminen, nälkäisten ruokkiminen ja niin edelleen. Näitä Raamatun kertomuksia ympäröi samanlainen kritiikki, mitä Diakonissalaitoksen työ tänään saa kohdata: Miksi välitätte? Ette kai tue rikollisia? Miten tiedätte, että apu menee perille saakka?

Diakonian rooliin kuuluu olla kyseenalaistettu, mutta diakoniamme rooliin kuuluu myös seistä heikomman rinnalla.

Yhtä hyvin kuin välittäminen pitää sisällään ulkoisen hädän korjaamisen ja oikeudenmukaisempien rakenteiden puolesta toimimisen, tarkoittaa se myös ihmisen sisimmästä välittämistä. Diakonissalaitoksen yhteisöllisyys haluaa läsnäolon ja keskustelun kautta keskittyä sellaiseen, joka antaa voimia ja rohkaisee jaksamaan eteenpäin. Se tarkoittaa, että etsii käsiinsä sen, joka on

kadottanut sisäisen rauhan ja luottamuksen. Voimme siten tukea toisiamme sisäisen ihmistemme uudistamisessa – ja olla kaikki paremmin varustautuneita huomispäivään, tekemään pelotonta ja rohkeaa diakoniaa. Silloin kuljemme Mestarin jalanjäljissä.

Karin Strandberg
johtava diakonissa

Be Inspired

Osallisuus ja yhdenvertaisuus ovat tämän päivän vammaispolitiikkaa. Tähän keskusteluun sopivat myös uudenlaiset työllistymismahdollisuudet. Diakoniaopistolla on näkyvä rooli tässä keskustelussa käytännön mahdollisuuksien tarjoajana ja tasapuolisemman maailman edistäjänä.

Keväällä startannut kansainvälinen Be Inspired -hanke avaa yrittäjyysvalmiuksien mahdollisuutta kehitysvammaisille ihmisille. Hankkeessa on mukana oppilaitoksia ja järjestöjä Pohjois-Irlandista, Espanjasta, Portugalista, Italiasta ja Suo-

mesta sekä oppimateriaalin tuottaja Irlandista. Hanke on kunnianhimoisen inspiroiva, ja se on herättänyt mielenkiintoa ja yhteydenottoja niin kehitysvammaisilta henkilöiltä itseltään kuin alan järjestöiltä, toimijoilta ja omaisiltakin.

Kaksivuotisen hankkeen tuloksena syntyvässä koulutuskokonaisuudessa perehdytään yritystaitojen perusteisiin. Hanke tuottaa opiskelijan työkirjat, interaktiivisen oppimateriaalin sekä kouluttajan oppaat. Kansainvälisen taustatutkimuksen kokosi Diakoniaopiston suunnittelija **Kaisa Thompson**, ja eri

maiden osallistajat ovat osallistuneet materiaalien kehittelyyn.

Hankkeen käytännön pilotointi käynnistyi Diakoniaopistossa maaliskuussa. Työskentelyä vauhditettiin kahdella yleisötapahtumalla. Tavoitteena oli herättää mielenkiintoa ja löytää yhteistyömahdollisuuksia tulevaisuudessa.

Varsinainen hankkeen juhlatilaisuus pidettiin 2.4. Tilaisuuden avannut espoolainen yrittäjä **Esa Soinin**, jolla on useita McDonald's ravintoloita pääkaupunkiseudulla, sai yleisön keskustelemaan ja kysymään hyviä kysymyksiä.

KANNANOTTO

Saattohoito on muutakin kuin kivunlievitystä

Jokainen pelkää kipua, ja sen välttäminen on huomioitava kuolevan ihmisen hoidossa. Hoidon ei pidä kuitenkaan rajoittua vain lääketieteelliseen hoitoon. Myös henkisten ja sosiaalisten huolien tunnistaminen ja hoitaminen on tärkeää. Fyysistä kipua ei voi hoitaa erillisenä muista tekijöistä. Siksi saattohoidossa tulee keskittyä kivun lievittämisen lisäksi turvallisuuden, yksinäisyyden ja ahdistuksen lieventämiseen.

Hyvä saattohoito on potilaan yksilöllisyyttä ja elämänhistoriaa kunnioittavaa. Kunnioituksen perus-

tana on eletty elämä. Myös vapaaehtoistyöntekijöillä on merkittävä rooli olla kuolevan seurana. Ketään ei tulisi jättää yksin.

Diakonissalaitoksen sairaalassa on toteutettu ja kehitetty jo vuosia kuntouttavaa saattohoitoa, jossa kuolevan ja läheisten huomioiminen ja kuunteleminen on saattohoidon perusta. Kun saattohoidosta on päätetty, keskustellaan yhdessä potilaan tilanteesta, taudin kulusta ja oireista sekä esitetään potilaalle eri hoitovaihtoehtoja. Potilaan omat toiveet ja hoitotahto ovat hoidon lähtökohta-

na. Läheinen voi halutessaan osallistua potilaan hoitoon.

Läheisen oikeus on saada rehellistä ja ajan tasalla olevaa tietoa potilaan vaiheista ja tilasta sekä lähestyvistä kuolemasta. Diakonissalaitoksen sairaalassa on havaittu, että hyvän ja luotettavan hoitosuhteen luominen läheisiin saattohoidon aikana on ensiarvoisen tärkeää myös potilaalle hyvän saattohoidon varmistamiseksi.

Thea Reikko

Viestintäpäällikkö, Helsingin Diakonissalaitoksen Hoiva Oy

Valmiina välittämään

Kehitteillä oleva Välittämisen taitomerkki jää hyvän mielen lisäksi kiitokseksi ja muistoksi nykypäivän kansalaistaitojen taitajalle. Välittämisen taitomerkin voi ansaita kuka tahansa.

Vähemmän valittamista ja enemmän välittämistä on tavoitteena Helsingin Diakonissalaitoksen ja Pääkaupunkiseudun Partiolaisten käynnistämässä yhteistyössä. Mielekästä ja konkreettista yhteistä tekemistä halutaan tuoda yhä useamman ihmisen ulottuville.

Diakonissalaitos tarjoaa partiolaisille paikkoja ja yhteisöjä, joissa vapaaehtoistyötä, kansalaistoimintaa ja hyviä tekoja voi ideoida ja toteuttaa. Partiolaiset taas tarjoavat pääkaupunkiseudun lippukunnille, partiolaisryhmille ja ei-vielä-partioloisille mahdollisuuden lisätä omaa ja muiden hyvinvointia esimerkiksi järjestämällä tempauksia seniorien, nuorten, lasten, monikulttuuristen ryhmien tai entisten asunnottomien kanssa.

Yhteistyö käynnistyi valtakunnallisella Partioviikolla 22.–27.4.2014. Myös yleisö pääsi ehdottamaan uuteen Välittämisen taitomerkkiin oikeuttavia tekoja Kampin Narinkkatorin PopUp-partiokololla.

– Onnellisuus ei synny pelkästään hyvistä palveluista ja niiden saatavuudesta. Me luomme mahdollisuuksia erilaisten ihmisten kohtaamisiin, joissa ihmiset oppivat toisiltaan nykypäivän kansalaistaitoja, vaikkapa sitä kuinka olla muistisairaana tai päihteidenkäyttäjän kanssa, sanoo Helsingin Diakonissalaitoksen kansalaistoiminnan johtaja **Laura Hakoköngäs**.

Pääkaupunkiseudun Partiolaisten vuoden 2014 teema on Ole valmis, ole kaveri. Partiolaiset haluavat auttaa yhteisöään ja kantaa sosiaalista vastuuta.

Helsingin Diakonissalaitos rakentaa sosiaali- ja terveyspalveluidensa rinnalle välittämisen kansanliikettä. Toiminnassa on mukana jo yli 500 eri-ikäistä kaupunkilaista.

NAMIBIALAINEN PIISPA VIERAILULLA

Namibian luterilaisen kirkon (ELCIN) johtava piispa **Shekutaamba Väinö Väinö Nambala** kävi Helsingin Diakonissalaitoksella. Yhteistyö ELCINin kanssa on jatkunut yli 10 vuotta, se on Diakonissalaitoksen tärkeimpiä kehitysyhteistyökumppaneita. Yhteistyötä tehdään muun muassa nuorisouja vanhustyössä. Piispan kanssa keskusteltiin myös kriminaaliryöön kehittämistarpeista.

VAELTAJA LÖYTYY VERKOSTA

Heponiemen Hiljaisuuden keskuksen julkaisema Vaeltaja-lehti on muuttunut verkkojulkaisuksi. Vaeltaja keskittyy hiljaisuuteen, rukoukseen, hengelliseen matkakumppanuuteen sekä kristillisen kirkon ensimmäisiin vuosisatoihin liittyviin aiheisiin. www.vaeltaja.fi

HEPONIEMEN KESÄ

Heponiemen hiljaisuuden keskuksessa voi kesän mittaan hiljentyä, mietiskellä ja tehdä työtä. Yhteisöviikkoja ”Rukoile ja tee työtä” -periaatteella järjestetään 14.7. alkaen. Kesän aikana voi osallistua retriitteihin tai perehtyä kristilliseen joogaan. www.heponiemi.fi

LINKKIPANKKI

Helsingin Diakonissalaitoksen kansalaistoiminta www.hdl.fi>Toiminta
Kansalaistoiminta

Partiolaiset pääkaupunkiseudulla www.paakaupunkiseudunpartiolaiset.fi

ajassa

120 vuotta Viestiä

Helsingin Diakonissalaitos on julkaissut omaa lehteä vuodesta 1894 saakka.

Tarve tehdä diakoniaa tunnetuksi ja saada julki kertomuksia omasta talosta tiedostettiin jo Diakonissalaitoksen toiminnan alkuaikoina. Niinpä johtokunta päätti silloisen johtajan **Carl Gustaf Olsonin** aloitteesta, että vuoden 1894 alusta lähtien aletaan kustantaa lehteä nimeltä Diakonissalaitoksesta Helsingissä. Kaksikielinen kahdeksansivuinen julkaisu seurasi valppaasti aikaansa, käsitteli diakonian historiaa ja pohti periaatteellisia kysymyksiä. Painos oli jopa 1 500 kappaletta.

Vuosien 1903 ja 1908 välisenä aikana lehden korvasi Diakonissalaitoksen ja muutaman muun kristillisen järjestön sisälähetystyksen keskittynyt yhteisjulkaisu Betania. Vuodesta 1909 Diakonissalaitos julkaisi lehteä yksin. 1912 mukaan tuli Viipurin Diakonissalaitos, joka perusti 1925 oman lehtensä Betelin. Seuraavana vuonna Helsingin Diakonissalaitos muutti oman lehtensä nimeksi Viesti Helsingin Diakonissalaitoksesta. "Uudessa asussaankin tahtoo lehtemme muistuttaa ainoasta ja tarpeellisesta ja herättää rakkauden kautta vaikuttavaa uskoa", kirjoitti päätoimittaja.

Vuonna 1959 lehti muutettiin yleiseksi diakonialehdeksi, ja se sai nimen Diakonia. Diakonian kentän äänenkannattaja ilmestyy yhä edelleen.

Helsingin Diakonissalaitoksen Viesti-lehti herätettiin henkiin vuonna 1965. Lehdessä kerrottiin – ja kerrotaan edelleen – laitoksen tapahtumista. Siinä julkaistiin myös diakoniaan liittyviä sekä hartauskirjoituksia.

Lehden perustajien toive oli, että Viestistä voisi tulla diakonian äänenkannattaja. Sitä se on ollut ja haluaa olla jatkossakin. Diakonissalaitoksen visio on olla rohkean diakonian edelläkävijä ja kestävä hyvinvoinnin rakentaja.

Nykyisessä muodossaan lehti on hioutunut henkilöstölehdestä kantaaottavaksi ihmisen puolestapuhjaksi. Toimitustyössä johtotähtenä on Diakonissalaitoksen tunnuslause *Jokaiselle ihmisarvoinen huominen*. Lehti muistuttaa syrjäytyneiden ja syrjäytymisvaarassa olevien, apua ja tukea tarvitsevien olemassaolosta ja auttamisen mahdollisuudesta. Lehteä jaetaan henkilökunnan ja opiskelijoiden lisäksi sidosryhmille, yhteistyökumppaneille, seurakunnille ja eduskuntaan.

ALPPIKADUN KORTTELIN KARTTA

A = Päärakennus
Neuvonta, Aurora-sali, kirkko, neuvotteluhuoneet
Aino ja **Elina**, Diamus-museo
B = Amanda
Helsingin Diakonissalaitoksen Hoiva Oy, liiketoiminnan ohjaus ja tuki, hoivakodit Daalia ja Scilla, Diakonissalaitoksen sairaala
C = Lina
neuvotteluhuoneet
Augusta, Cecilia, Elisabeth, henkilöstöravintola Amanda, kahvila, kirjasto, opiskelijaterveydenhuolto
D = Aurora
Auroratalo, asumispalveluyksikkö, opiskelijaravintola, Sällikoti (VVA)

E = Cecilia
Naisten asumisyksikkö
F = Elim
asumispalveluyksiköt
Alppitupa, Lehmustupa ja Saarnitupa, Leenankoti, päiväkeskus Kaalo, Kansalaistoiminta-areena
G = Alppikulma
Asumispalveluyksikkö
H = Hia
Lapsi- ja perhetyön yksikkö
Muuvi ja nuorten tuettu asumisharjoittelu.
I = Pihala
Diadome Oy:n hallinto, Yliopiston Apteekki
J = Aino
Helsingin Diakoniaopisto, auditorio, DIACOR Alppikatu

